

Bacheloroppgave i Pol2016 - Politisk kommunikasjon og politisk atferd
v/ fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap NTNU

Da damene dro

Kjønnseffekter i norske politiske skandaler

Antall ord: 6853

Navn: Lars Nord Holmer

Pol2900 - Bacheloroppgave i statsvitenskap

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Våren 2019

Sammendrag

Kvantitative studier viser at selv om kvinnelige ministre ikke blir tatt uforholdsmessig oftere i skandaler, så må de oftere trekke seg fra posisjonen sin enn det menn må. Gjennom et casestudie av sakene rundt Åslaug Haga og Manuela Ramin-Osmundsen prøver jeg å finne årsaker til at kvinner oftere må trekke seg fra ministerposten sin enn det menn må. Oppgaven tar utgangspunkt i problemstillingen “Har kjønn noen betydning på om ministre må gå av etter politiske skandaler?” og konkluderer med at det er grunnlag til å tro at kjønn har noe å si for om ministre må gå av etter politiske skandaler. Dette kommer fram ved kvinners utstrakte ansvar, at de blir straffet hardere for å ikke være ærlige og åpne, og at mediene har et eksplisitt fokus på kjønn i dekingen sin av sakene.

Sammendrag	2
Innledning	3
Avgrensninger av oppgaven	3
Oppbygging og av oppgaven	4
Teori	5
Fakta og bakgrunn: Politiske skandaler	5
Forskjellige typer skandaler	7
Kvinner i politikken	8
Data og metode	10
Hvorfor case	10
Metodevalg	11
Dataens kvalitet	12
Casene	13
Åslaug Haga: Brygge og stabbur-saken	13
Manuela Ramin-Osmundsen: Barneombud	15
Empirisk analyse	18
Strengere dømt av media	19
Mediene sitt fokus på person	20
Konklusjon	21
Referanser	23

Innledning

Politiske skandaler har preget nyhetsbilde veldig de siste årene. Flere sentrale politikere har med lua i hånden måtte trekke seg fra politiske verv og offentlige stillinger etter at mediene har skrevet om hvordan de har brutt forventningene offentligheten har hatt til dem som toppolitikere. At flere kvinner når toppen av politikken, og dermed blir mer synlige, gjør som forventet at mediene gransker og kritiserer dem mer også. Dette har igjen ført til at også kvinner blir avslørt i skandaler og må gå av som en konsekvens.

Etter stortingsvalget i 2017 endte vi opp med 69 kvinnelige mandater. Dette tilsvarer 40,8% av plassene på stortinget (Stortinget, 2018). I internasjonal sammenheng er Norge spesielt interessant, ettersom at vi i tillegg til en høy kvinneandel i parlamentet, har en kvinneandel i regjeringen på 45%, hvor kvinnene innehar mange av de mest sentrale ministerpostene som stats-, utenriks- og finansministerposten. Kvinners sentrale rolle i politikken, og i politiske skandaler, gjør det interessant å se på om kjønn har noen betydning i politiske skandaler.

Med dette som utgangspunkt er dermed denne oppgavens hovedtema politiske skandaler i Norge, og hvordan mediene og politikerne reagerer, skriver og handler når kvinner blir tatt i politiske skandaler. Jeg har strategisk valgt å skrive om to av statsrådsavgangene i regjeringen Stoltenberg II. Dette temaet har jeg valgt fordi det er forsket lite på om kjønnseffekter har noen betydning for om ministre må gå av etter at en politisk skandale.

Avgrensninger av oppgaven

Opgaven tar utgangspunkt i problemstillingen “Har kjønn noen betydning på om ministre må gå av etter politiske skandaler?”. For å svare på denne problemstillingen vil jeg ta i bruk retoriske innholdsanalyser av avisoppslag for å se hvordan mediene opptrer etter at en kvinnelig minister er tatt i en politisk skandale, og hvordan ministrene svarer på anklager.

Ved å svare på det første forskningsspørsmålet vil jeg se på om mediene fokuserer mer på person enn sak, på om mediene har et kjønnsperspektiv, og på om de dømmer kvinner strengere enn menn. Ved å svare på det andre forskningsspørsmålet vil jeg se hvordan kvinnelige ministre reagerer på skandaliseringen.

Jeg ønsker å svare på problemstillingen gjennom et induktivt casestudie, der jeg vil se på mediedekningen av de politiske skandalene som førte til at olje- og energiminister Åslaug Haga og barne- og likestillingsminister Maunela Ramin-Osmundsen måtte trekke seg fra ministerpostene sine. Jeg har valgt disse casene fordi de to politikerne var begge en del av Stoltenberg II-regjeringen, og begge sakene er avsluttet for godt. Jeg vil gå dypere inn på valg av case i metoddelen.

I denne oppgaven har jeg valgt å kun se på kvinnelige politikere. Dette er en svakhet da jeg ønsker å finne ut av om det er noen kjønns effekter. Grunnen til at jeg har valgt å kun se på de to casene jeg har er fordi jeg tenker at bacheloroppgaven kan være et første trinn i et større prosjekt, der sammenligning eller eksperimentering kommer senere. Nå i første omgang ønsker jeg å finne ut av om kjønn har noen rolle når politikere skandaliseres.

Oppbygging og av oppgaven

Oppgaven er delt opp i fem deler. I den første delen kommer det teori, hvor jeg vil presentere det teoretiske grunnlaget i oppgaven min. Teorien jeg presenterer er det jeg vil bruke i analysedelen.

Deretter vil det komme en del om data og metode. Her vil jeg legge fram forskningsdesignet mitt, og redegjøre for hvorfor jeg har valgt casestudier, og problemstillinger knyttet til metodevalget. I den tredje delen legger jeg fram casene jeg har valgt, og starter på en analyse av disse, som vil springe ut i den fjerde delen hvor jeg presenterer hovedfunnene mine.

I den femte og siste delen kommer konklusjonen, hvor jeg konkluderer med at det er grunnlag til å tro at kjønn har noe å si for om ministre må gå av etter politiske skandaler.

Dette kommer fram ved kvinners utstrakte ansvar, at de blir straffet hardere for å ikke være ærlige og åpne, og at mediene har et eksplisitt fokus på kjønn i dekingen sin av sakene.

Teori

I denne delen av oppgaven vil jeg redegjøre for tidligere forskning på politiske skandaler, og da spesielt forskning fra Norden, ettersom at casene jeg har valgt ut er alle fra Norge. Disse begrepene og studiene jeg presenterer står for teorien som jeg vil basere oppgaven på i det jeg analyserer de to forskjellige politiske skandalene.

Fakta og bakgrunn: Politiske skandaler

Mediene er kjappe til å kategorisere hendelser som skandaler. Ofte bruker de skandalebegrepet til å beskrive alt fra mindre ubetydelige hendelser til større, kriminelle overtråkk. Politikerne selv bruker ordet for å sverte motstandernes omdømme, mens mediene bruker ordet for å framstå som gravende og kritiske vaktbikkjer. Definisjonen jeg kommer til å bruke i denne oppgaven baserer jeg på James Lull og Stephen Hinermans “*Media Scandals*” som lyder som følger:

A Media scandal occurs when private acts that disgrace or offend the idealized, dominant morality of a social community are made public and narrativized by the media, producing a range of effects from ideological and cultural retrenchment to disruption and change (Hinerman & Lull, 1997, s. 3).

Denne definisjonen sier at synligheten som mediene skaper gjennom å omtale hendelser, er det som gjør at saker ikke blir holdt privat mellom politikeren og et begrenset publikum, men heller blir spredt til den vide offentlighet. Den vektlegger at medienes tolkning og gjenfortelling av handlingsgangen bidrar til synliggjøring og spredning til publikum. Denne offentligheten gjør så flere skandaler kommer fram i dagens lys, og gjør så politikernes privatliv minker, og risikoen for at ting kommer ut øker (Thompson, 2000, s. 39).

For å ikke utelukke skandaler som er knyttet til politikerrollen vil jeg også bruke John Thompsons definisjon som er:

Scandals refers to actions or events involving certain kinds of transgressions which become known to others and are sufficiently serious to elicit a public response (Thompson, 2000, s. 13).

Ut i fra disse to trekker jeg definisjonen av skandaler som jeg kommer til å bruke i denne oppgaven: “Politiske skandaler er brudd på lover, prosedyrer og moralske normer som blir kritisert og gjort offentlig gjennom mediernes omtalelse.” Ofte vil mediene som skriver om skandaler vektlegge at personen som hendelsen angår er en politiker og offentlig person, og normbruddet vil dermed sees på som mer alvorlig enn dersom det var gjort av en alminnelig person i en privat setting (Midtbø, 2007, s. 25). Allern og Pollack skiller politiske skandaler fra andre skandaler ved at en politisk skandale må ramme politiske prosedyrer, institusjoner, avgjørelser, eller rollen politikerne har fått av å være folkevalgte (Allern & Pollack, 2012, s. 14).

Denne definisjonen fokuserer ikke kun på den kritikkverdige hendelsen politikerne gjør, altså skandalen, men også på prosessen som skjer i ettertid. Det vil si hvordan politikerne handler i ettertid for å begrense skadeomfanget, hvordan mediene omtaler, spinner videre, og gjenforteller forløpet av hendelsen, samt hvordan saken ender og hva utfallet blir. Denne prosessen kalles gjerne skandalisering (Jenssen og Fladmoe, 2009, s. 27) I denne oppgaven vil jeg bruke både begrepet skandale og skandalisering.

En skandaliseringsprosess kan utvikle seg videre og bli til et mediedrev. I et mediedrev sammenligner man politikeren som skal felles med et dyr som blir jaktet på, og journalistene med jegerne som bedriver jakten. Allern og Pollack har kommet med definisjonen på mediedrev som jeg kommer til å bruke i denne oppgaven:

En omfattende, intens og kritisk rapportering rettet mot en eller flere personer, med personfokusede anklager om normbrudd som karakteriseres som en skandale, der flere dominerende redaksjoner og nyhetsmedier deltar over en viss tid, med samme perspektiv, journalistisk hovedvinkling og dramaturgi, og der utgangen av saken er uviss (Allern og Pollack, 2009, s. 11).

Ofte er det ikke hva politikerens har gjort som fører til at vedkommende må gå av, men hva personen sier i ettertid. Dersom politikerens blir tatt i å lyve, skjule sannheten, eller forsøker å bagatellisere skandalen kan dette føre til at vedkommende får opinionen mot seg og må gå av. Spesielt i komplekse saker er det vanlig at politikerens i ettertid blir tatt i å ha løyet eller skjult sannheten, for å prøve å skjule hva som har skjedd (Hornnes, 2013, s. 24).

Trivialiseringshypotesen til Allern og Pollack handler om at små forseelser ofte blir uproporsjonalt dekket i mediene (Allern & Pollack, 2009, s. 23, 197). Trivielle saker er også saker det er lett for mediene å skrive mye om, og skandalisere, ettersom at de ikke trenger mye forkunnskaper hos publikum, eller en forklaring (Jenssen & Fladmoe, 2009, s. 43).

Forskjellige typer skandaler

Tor Midtbø skriver i sin bok "Skandaler i norsk politikk" at når man ser på skandaler opererer man gjerne med forskjellige typer og underkategorier av skandaler. Hovedskille setter han vet det han kaller politikerskandaler og politikkskandaler (Midtbø, 2007, s. 18).

En politikkskandale beskriver brudd på normer og regler i forbindelse med utøvelsen av politikk, dette er skandaler som er rent politikkbaserte, og uavhengige av personene som utfører politikken, ettersom at de ikke kommer av personlige egenskaper. Et eksempel på dette er Kings Bay-saken som førte til at Gerhardsen måtte gå av etter mistillitsforslag i 1963 (Ibid.: 18-19).

Politikerskandaler beskriver når en privatperson som kaller seg politiker gjør noe galt, og man kan knytte skandalen til en konkret person. I følge Midtbø er dette en mye mer vanlig form for politisk skandale. Dette fordi mediene i større grad har begynt å fokusere mer og mer på politikernes privatliv, hjem og familie (ibid.). Når jeg skriver om politiske skandaler i denne oppgaven er det politikerskandaler jeg skriver om, da alle casene jeg har valgt ut kan typiseres som politikerskandaler.

Allern har studert politiske skandaler i de nordiske landene, og har valgt å dele politikerskandaler opp i tre underkategorier. Disse kategoriene er politiske forseelser,

personlige forseelser i private situasjoner og settinger, og private forseelser i politiske situasjoner og settinger (Allern, Kantola, Pollack & Blach-Ørsten, 2012, s. 41).

Politiske forseelser omhandler de overtredelsene som kan knyttes opp til politiske spørsmål og politikk, og saker som direkte henger sammen med personen sin posisjon eller offentlige rolle. Personlige forseelser i private situasjoner er handlinger som personen gjør, mens personen innehar en offentlig rolle. I tillegg foregår disse hendelsene i den private sfæren til politikeren. Personlige forseelser i politiske situasjoner er handlinger som kan ha politiske konsekvenser, selv om handlingen blir gjort i den private sfære (Hornnes, 2013, s. 20).

Thompson deler politiske skandaler opp i tre andre kategorier: sex, penger eller makt. Sexskandaler er skandaler som kommer av at politikerne ikke følger de vanlige normene vi har rundt seksuelle relasjoner. Eksempler på slike skandaler kan være utroskap eller kjøp av prostituerte (Thompson, 2000, s. 119). Pengeskandaler er skandaler som innebærer blant annet saker som korrupsjon, skattefusking, ulovlige reiseregninger, og andre økonomiske regelbrudd. Maktskandaler er skandaler som innebærer brudd på prosedyrer og andre regler under utøvelsen av politikk. Dette skjer som regel i det skjulte, og maktskandaler blir skandaler først når disse handlingene blir offentliggjort (ibid.: 196).

Kvinner i politikken

Et kvantitativt studie gjort av alle skandaler viser at av alle de politiske skandalene avslørt i nordnorge mellom 2000 og 2009, så var 37% av de som ble tatt kvinner. I tillegg viste studie at det ikke var noen indikasjon på at kvinner blir tatt uforholdsmessig oftere enn menn (Allern et al., 2012, s. 46-47). Analysen av denne dataen viste midlertid at skandaler som involverte kvinner oftere førte til at politikeren måtte gå av, sammenlignet med menn. Disse tallene er knyttet opp til om de sitter i regjering eller ikke. Av ministre som ble tatt i en skandale så måtte 61% av kvinnene trekke seg, mens kun 35% av de mannlige ministrene måtte gjøre det (ibid.).

Til tross for at de oftere må gå av så viser studier av mediedekningen rundt kvinner og menn i politikken at det er store forskjeller i hvordan, og hvor mye, mediene skriver om kvinner

kontra menn (Hornnes, 2013, s. 27). Hornnes viser til en undersøkelse gjort av Media Monitoring Project 2010, som viser at i aviser, tv, og radio er kun 24% av de som er synlige i de ledende mediene kvinner. I tillegg viser undersøkelsen at bare 13% av nyhetsoppslagene har kvinner som hovedfokus (ibid.).

Det at kvinner er så lite i medias fokus er med på opprettholde stereotypier, slik som at offentligheten er mannens sfære, mens privatlivet er kvinnens. I tillegg påvirker det hvordan offentligheten ser på kvinnelige politikere. Velgerne ser gjerne på kvinnelige politikere som mer ærlige og medlidlige enn sine mannlige kolleger (ibid.: 27-28). Videre ser man at politikken har fått mer fokus på personlige egenskaper hos politikere, samt privatlivet deres (ibid.: 28).

Kleberg og Widestedt hevder at menn som blir tatt i politiske skandaler ofte kritiseres som offentlige personer, mens kvinner kritiseres som privatpersoner når de blir tatt i skandaler. Dette henger sammen med, som nevnt, at den offentlige sfæren anses mennenes, mens den private er kvinnenenes (Kleberg & Widestedt, 2002, s. 92).

Videre ser man at det er en sammenheng mellom kjønn og hvordan skandaler politikere oftest blir tatt i. Maktskandaler er mye mer vanlig hos kvinner enn hos menn, mens skandaler som går på seksuell trakassering og sex skjer nesten utelukkende av menn. Økonomiske skandaler skjer omtrent likt av kvinner og menn, mens menn oftere tas i korrupsjonssaker (Allern et al. 2012, s. 46-47).

Mediedekningen, og dermed også skandaler, knyttet til politikernes privatliv har blitt mer vanlig de siste tiårene (Allern et. al, 2012, s. 41). Naturligvis kan også familien til toppolitikere bryte regler og moralske normer. I analysen vil jeg diskutere om mediene og velgerne oftere holder kvinnelige politikere i større grad ansvarlig for feil som blir begått av familiemedlemmer, enn det de gjør med mannlige politikere. Elin Hornnes kaller dette for kvinners utstrakte ansvar. Hornnes viser også til at kvinner ofte ender opp med å ta på seg skylden og ansvaret for hendelser som ikke er deres feil. (Hornnes, 2013, s. 4-5, 234).

I en undersøkelse gjort av velgermassen i Sverige, kommer det fram at forventningene og kravene man har og stiller til politikere er annerledes for kvinnelige enn det det er for mannlige. Kvalitetene og egenskapene man som oftest forventer av kvinner er at de er 'moderlige'. Dette inkluderer kvaliteter slik som sympati, pedagogikk og ærlighet (Mral, 2009, s. 30).

Data og metode

I denne delen presenteres forskningsdesignet mitt, hvor jeg vil begrunne valg av caser og metode, samt reflektere litt om forskningens kvalitet.

Hvorfor case

Som tidligere nevnt er begge casene jeg har valgt å se på i denne oppgaven ministre som måtte gå av i regjeringen Stoltenberg II. Det var viktig for valget mitt å ha to caser som var nære i tid, ettersom at det kan være vanskelig å skille casen fra konteksten den er i, og at det derfor er lurt for analysedelen at casene har så lik kontekst som mulig.

I tillegg til at begge casene omhandler kvinner, så skjedde de i det samme tidsrommet, i løp av første halvdel av 2008. Begge sakene ble også til mediedrev som igjen førte til at ministeren måtte gå av. Dette var et viktig premiss for casene jeg valgte ut til denne oppgaven.

Helt til slutt var det viktig for valg av caser at begge sakene er avsluttet for godt, slik at det ikke plutselig dukker opp noe som kan snu hele oppgaven. Siden casestudier ofte kjennetegnes ved at det er mange variabler, har jeg prøvd å få to relativt like caser, slik at variablene ikke blir for sprikende.

Ettersom oppgaven er basert på analyse av medier vil den være kvalitativ. Her vil jeg prøve å generalisere basert på små, utvalgte enkeltcaser i naturlige omgivelser (Andersen, 1997, S. 19). Analysen min vil være av tekstdata som jeg generer gjennom å se på mediernes innhold i

den perioden sakene pågikk, og i tiden rett etter. Målet med dette er å komme fram til noen generelle modeller, teorier eller begreper gjennom en induktiv metode.

Jeg har valgt å gjøre et casestudie i bakgrunn av at problemstillingen min ikke tar opp enkeltepisoder, men heller tendenser som er i samfunnet over tid. Casestudier passer godt når det er hendelser som har skjedd relativt nylig. I tillegg tror jeg casene jeg har valgt passer godt med etablert teori (Yin, 2009, s. 9, 11). Svakheter ved casestudier er at de ikke er like gode til å etterprøve og teste eksisterende modeller og teorier, men det er derimot en god metode for å utvikle nye teorier eller begreper (ibid.: 6).

Yin argumenterer for at et godt teoretisk grunnlag kan gjøre så det blir lettere å generalisere de funnene man har (ibid.: 19). Det er dog viktig å være åpen og innrømme at oppgaven hviler på premisser, og at forskerens subjektive mening kan ha hatt innvirkning på oppgaven i tillegg.

Metodevalg

Jeg har valgt å foreta meg en analyse av kvalitative data i form av tekst. Et problem som er vanlig å møte på ved bruk av denne metoden er at det ikke finnes noen standardiserte teknikker, slik det finnes ved analyse av talldata (Ringdal, 2014, s. 248). Siden jeg har valgt å se på flere caser vil det naturligvis være et komparativt perspektiv (ibid.). Jeg vil analysere tekstdataen jeg samler inn gjennom å først redusere datamengden. Det vil si plukke ut relevante og interessante punkter fra forskjellige aviser og nettaviser. Deretter vil jeg presentere dataen, og framstille relasjonene mellom variabler i kildene og teorien. Til slutt vil jeg bruke denne dataen til å konkludere for å finne støtte til teoretiske perspektiver (ibid.: 249).

Jeg har valgt å foreta en retorisk tekstanalyse, fordi jeg mener dette er den beste måten på å se hvordan de kvinnelige politikerne håndterer mediedrevet etter skandalene kommer ut, hva forskjellige kommentatorer mener, og hvordan mediene selv framstiller sakene (Hornnes, 2013, s. 55). Mediene jeg bruker er offentlig tilgjengelig for alle, og er samlet inn fra nettsidene til avisene, og via tekstarkivet for norske aviser kalt Atekst. Jeg har etter beste

evne tatt med utdrag og sitater fra avisartikler som jeg mener belyser forskningsspørsmålet og problemstilling bra, men det kan så klart hende at jeg har oversett noen nyanser, eller andre kjente uttalelser.

Opprinnelig ønsket jeg å ha et tredje forskningsspørsmål som gikk på hva sentrale politikere i kvinnenettverk tenkte om kjønns effekter i politiske skandaler. For å svare på dette sendte jeg derfor intervjuforespørsler til flere sentrale kvinnelige politikere i Arbeiderpartiets kvinnenettverk, og Senterkvinnene. Etter en del purring, ble jeg henvist videre til andre kvinnelige rikspolitikere, men ingen av de hadde tid, lyst, eller mulighet til å stille opp. Jeg måtte derfor sløyfe dette forskningsspørsmålet. Ideelt sett skulle jeg også ha sett på flere caser, eller enda likere caser, slik at jeg kunne fått et mer generelt perspektiv på kjønns effekter.

Dataens kvalitet

Innenfor analysestudier er det vanskelig for forskeren å være fullstendig nøytral i tolkningen (Tjora, 2013, s. 203-206). Denne oppgaven er intet unntak, og jeg må påpeke at jeg startet arbeidet med oppgaven med den forutsetningen at kjønn har en effekt på om ministre må gå etter skandaler eller ikke. Heldigvis er jeg langt fra i samme situasjon som de jeg undersøker, da jeg hverken er kvinne, politiker eller skandalisert. Dessverre fikk jeg ingen intervjuer til denne oppgaven, så jeg får ikke lagt fram noen direkte sitater fra samtaler med kvinner i prosessen, noe som ville ha styrket påliteligheten. Jeg tror likevel at påliteligheten er god, ettersom at mye av det jeg bruker i analysen er hentet fra aviser, og jeg tror at andre ville kunne ha kommet fram til det samme resultatet som jeg har.

Gyldigheten til oppgaven mener jeg at også er god. Dette fordi jeg bevisst har holdt meg til tidligere teorier, perspektiver og forskning innenfor temaet kjønn og skandalisering. Jeg har ikke funnet noe som bryter med dette, og det jeg finner er forankret i det annen relevant forskning har funnet (ibid.: 206-207).

I denne oppgaven har jeg siktet meg inn på å belyse problemet med at kvinner oftere må gå av etter skandaler enn det menn gjør. Jeg har derfor gjennom kvalitativ forskning forsøkt å

utvikle konsepter og teorier som vil ha relevans for andre skandalecaser enn de som er undersøkt. Til tross for et veldig begrenset utvalg av caser tror jeg likevel undersøkelsen kan gi innsikt på kjønnseffekter i norske politiske skandaler, og fortelle oss noe om lignende caser (Tjora, 2013, s. 209).

Casene

I denne delen vil jeg presentere analysen av de to casene. Dette vil jeg gjøre gjennom å først si hva saken var, hvordan mediene skrev om sakene, og hvordan de to ministrene reagerte og svarte i media. Først kommer saken rundt Åslaug Haga, deretter saken rundt Manuela Ramin-Osmundsen.

Åslaug Haga: Brygge og stabbur-saken

Haga var Senterpartiets leder fra 2003 til hun trakk seg som følge av mediedrevet i 2008. Før og under denne perioden satt hun som minister i både Bondeviks I og Stoltenbergs II (Rusaanes, 2014). Før skandalen som førte til at hun trakk seg fra posten som olje- og energiminister var hun innblandet i to kontroverser. Først ved at hun i 2007 støttet Tromsø som OL-by før idretten selv hadde tatt en avgjørelse. Dette var for så vidt ingen politisk skandale i seg selv, men det ble likevel kritisert i media. Deretter fikk hun igjen kritikk i april 2008 for å ha foreslått partifelle Eli Arnstad til en stilling i Hagas departement. Arnstad fikk jobben, uten at anbudsreglene ble fulgt (Fossan, 2008).

Sakene som var grunnlaget for det mediepresset mot henne som førte til at hun trakk seg, var at hun i løp av forsommeren 2008 fikk kritikk for å ha påbygd en brygge ved hytten hennes i Stryn, samt det at hun hadde drevet utleie av et stabbur uten tillatelse fra kommunen. Dette stabburet var i tillegg ulovlig satt opp. I begge sakene var det mannen hennes Bård Hopland som hadde hovedansvaret (ibid.). Det er viktig å nevne at den offisielle grunnen til at Haga trakk seg var at hun ble sykmeldt (Ludt, 2008). Til tross for denne offisielle grunnen skrev mediene som om avgangen skyldtes skandalen. "Kanskje hun hadde holdt seg frisk hvis sannheten hadde kommet fram med en gang." (Rygge, 2009).

For å knytte det opp mot kategoriseringene av skandaler kan man si at brygge og stabbur-saken er en pengeskandale etter Thompsons sin kategorisering (Thompson, 2000, s. 119). Jeg mener i midlertid at Allern sin kategorisering passer bedre, da det mer presist er en personlig forseelse i en privat setting (Hornnes, 2013, s. 20).

Når man ser på mediernes innhold i denne saken er det klart at de tidlig stemplet Haga som en som hadde gjort noe ulovlig. Dette kommer tydelig fram ved at flere ledende aviser brukte frasen 'Ulovlig brygge' i sine overskrifter (Dalsegg, 2008; Ertzeid, 2008; Hegvik & Nielsen, 2008; Wiker, 2008). Dette til tross for at saken ble omtalt som ubetydelige detaljer, og en medieskapt skandale av professorene Jan Inge Sørbø og Frank Aarebrott (Sørbø, 2008, s. 8; Ludt, 2008).

Videre ser vi at Haga ble kraftig kritisert i mediene for noe hennes mann hadde gjort. Dette sammenfaller med teorien om at kvinner tar på seg skyld som ikke er deres. Det passer også bra inn med teorien om kvinners utstrakte ansvar, der kvinner i politikken blir holdt ansvarlig for det partnere og familien gjør, mens menn ikke blir det i samme grad. At mediene velger å kritisere henne i denne saken viser at de behandler menn og kvinner annerledes når de skriver om skandalene rundt ministre, og at de har forskjellige forventninger til menn og kvinner.

Et eksempel på at mediene opererer annerledes når menn har familiemedlemmer som opptrer feil, kan vises gjennom at Jens Stoltenbergs søster sto fram som narkoman, uten at mediene brukte det mot ham (NTB, 2008a). Frank Aarebrot kommenterte også denne dobbeltmoralen ved å si at:

Jeg nekter å tro at alle hustruene til de mannlige statsrådene opp gjennom tidene har klart å holde sin sti ren i forhold til alle lover og regler, men ingen mannlige statsråder har noen gang måtte gå som følge av hva hustruen har gjort ... fordi en mannlig statsråd ikke holdes ansvarlig for hva ektefellen holder på med. (Ludt, 2009).

Som tidligere nevnt så var det mannen til Haga som hadde ansvaret for påbyggingen av bryggen og utleie av stabburet. Haga trekker også fram dette i unnskyldningen sin, hvor hun allikevel tar på seg skyld ved å legge seg flat:

Nei, realiteten er at det er min mann som har håndtert alt dette med hytta og byggetillatelsen og så videre. Jeg var ikke klar over dette forholdet før inntil nylig ... Det unnskylder ikke meg. Det var feil at det ikke ble søkt. Jeg legger meg helt flat (Ertzeid, 2008).

Det at hun la seg flat, selv om hun mente at det ikke var hun som hadde skyld i saken, gjorde så mediene fortsatte å legge skyld på henne. Det at Haga ble så kritisert av media for det mannen hennes gjorde i privaten viser også til teorien om at privatlivet er kvinnenes sfære. Igjen er et sitat av statsviter Frank Aarebrot interessant: "Jeg mener at Haga-saken var ren kjønnsdiskriminering. Hun måtte stå til ansvar for feil som ektemannen hadde gjort." (Ludt, 2009).

Dette utsagnet viser klart at mediedrevet som fører til at ministre må gå av vektlegger kjønn sterkt. I tillegg ser man at kvinner blir behandlet annerledes enn menn på en negativ måte, dersom hendelsen er en forseelse i privat setting. Det at hun tok på seg skyld for det mannen hadde gjort viser også at kvinnelige politikere håndterer mediene på en annen måte enn det menn gjør. Dette utsagnet går også klart i hånd med teorien om at velgerne og mediene har ulike forventninger til kvinnelige og mannlige politikere, og at de må følge forskjellige normer.

En siste sentral ting i denne saken var at flere medier mente at Haga aktivt gikk inn for å skjule sannheter. Da Haga gikk av holdt hun en pressekonferanse, hvor hun blant annet sa at:

Jeg har erfart at det å fortelle sannheten ikke betyr at jeg blir trodd. Jeg har erfart at kommentatorer som må medgi at jeg ikke har løyet likevel beskriver meg som lite sannferdig og skaper en sannhet i folks bevissthet. (VG, 2008).

Det at Haga ble stemplet som en løgner gjorde så hun brøt med stereotypen om at kvinnelige politikere er mer ærlige enn menn (Hornnes, 2013, s. 27-28). Man ser også en tendens til at

atferd som bryter med stereotyper skaper mer medieblest og får mer kritikk, enn det atferd som bekrefter dem gjør (Midtbø, 2007, s. 46).

Manuela Ramin-Osmundsen: Barneombud

Lignende som Haga hadde Manuela Ramin-Osmundsen også en kontrovers bak seg før hun ble minister, ved at hun gikk av som direktør i utlendingsdirektoratet etter at granskningskommisjonen fant at UDIs behandling av saker tøyte grensene for hva som var lov. Til tross for dette ble hun Norges første minister uten europeisk bakgrunn da hun ble barne- og likestillingsminister i oktober 2007.

Skandalen som derimot førte til at Ramin-Osmundsen gikk av startet med at Ida Hjort Kraby ble ansatt som nytt barneombud den 8. februar 2008. Det ble spekulert i om denne ansettelsen skjedde fordi det var en politisk misnøye med det sittende barneombudet, Reidar Hjermann. Hjermann var det første barneombudet som ikke fikk fornyet åremålet sitt med fire nye år (Enli, 2011).

To dager senere, 10. februar, avslørte VG at Ramin-Osmundsen og Hjort Kraby var en del av det samme sosiale fagfellesskapet. Etter at denne saken ble publisert ble fokuset i media flyttet over på de private relasjonene mellom de to kvinnene. Ramin-Osmundsen måtte innrømme etter hvert at de hadde truffet hverandre privat, men avviste at de hadde hatt et nært vennskap, og at relasjonen deres ikke vil påvirke rollen de skulle ha overfor hverandre. Det ble også konkludert med at Ramin-Osmundsen ikke var juridisk inhabil (ibid.).

Før dette uttalte daværende statsminister Jens Stoltenberg at han hadde full støtte til at Ramin-Osmundsen ikke hadde gjort noe galt: "For at hun skal være inhabil må det være berettiget tvil. Det er det ikke." (Andersen, 2008).

Enli hevdet at Ramin-Osmundsens troverdighet allerede ved ansettelsen var svekket, ettersom at mediene mente hun var en symbolstatsråd. Dette fordi hun var Norges første fargede statsråd med ikke-europeisk bakgrunn (Enli, 2009, s. 129). Jens stoltenberg uttrykket også

indirekte at hun var en symbolstatsråd i selvbiografien sin, hvor han skrev at “Jeg ønsket meg en statsråd med innvandrerbakgrunn.” og:

Jeg husket hvor entusiastisk hun hadde vært over å bli barne- og likestillingsminister, og hvor glad jeg hadde vært for å kunne utnevne en dyktig kvinne med innvandrerbakgrunn. (Stoltenberg, 2016, s. 320, 327).

Under den drøye uken som saken pågikk kom det stadig nye avsløringer om at Ramin-Osmundsen og Hjort Kraby hadde en mer personlig relasjon enn det som først ble antydnet da VG skrev om det kvinnelige karrierenettverket de begge var med i. Manuela måtte også komme med stadig flere innrømmelser etter hvert om at de to hadde omgått i private settinger (ibid.). Hovedtendensen var at de som kommenterte saken i mediene alt hadde gjort seg opp en mening om at Ramin-Osmundsen bevisst holdt tilbake informasjon. Blant annet uttalte formann Siv Jensen i Fremskrittspartiet at:

Hun har sagt flere ulike ting til forskjellige aviser i dag. Så nå lurer jeg på hva slags omgang hun egentlig har med Kraby. ... Det er ingen tvil om at Ramin-Osmundsen [sin troverdighet] er sterkt svekket. (Andersen, 2008).

Man kan si at denne saken var tredelt. Først ble det stilt spørsmål om Hjermand ikke fikk fornyet åremålet sitt fordi han var politisk eller personlig til bry for ministeren. Deretter ble det et politisk fokus på om statsråden var inhabil eller ikke i ansettelsen av Hjort Kraby. Og til slutt var det et fokus i media på om Ramin-Osmundsen snakket sant, og på om hun holdt tilbake informasjon eller ikke.

Innenfor Thompsons sine tre kategorier er det maktskandale som passer best, ettersom det var et brudd på prosedyrene at Ramin-Osmundsen ikke hadde startet med å være åpen om relasjonen til Kraby, samt det at hun prøvde å holde informasjon skjult for pressen. Etter Allern sin kategorisering vil jeg si at det er en politisk forseelse, ettersom hele saken direkte kan knyttes opp til Ramin-Osmundsen sin posisjon, både anklagene om at hun ansatte en i sitt nettverk, og anklagene om at hun prøvde å holde informasjon skjult.

Gunn Enli hevder i sin artikkel at Ramin-Osmundsen saken er Norgeshistoriens mest kompakte politiske skandale. Dette på grunn av at fra saken startet til ministeren måtte gå av så gikk det kun en knapp uke (Enli, 2011).

I tillegg til at saken skjedde over en kort og intens periode, var det ingen av de dominerende mediene som skilte seg noe særlig ut i tolkningsrammen i deknningen av saken (ibid.). Når anklagende utelukkende gikk på at det var Ramin-Osmundsen som personlig hadde gjort noe feil, både prosedyremessig og moralsk, så ser man at saken passer godt inn i Allern og Pollack sin definisjon av mediedrev (Allern & Pollack, 2009, s. 11).

Innholdsmessig kan man se at det mediene skrev om saken vektla kjønn allerede fra starten av. Blant annet hadde VG overskriften “Erstattes av kvinne” (Bongard, 2008). Dette var før det var kjent at det var en relasjon mellom Hjort Kraby og Ramin-Osmundsen. Lignende la Dagbladet også fokus på kjønnen til det nye barneombudet, i det de spurte Hjermand om hva han syntes om det å bli erstattet av en kvinne (Lode, 2008). Videre hadde avisene et fokus på kjønn gjennom å konkret påpeke at de var venninner i det samme kvinnenettverket (se for eksempel Lødemel, 2008; Smith, 2008).

Mediene var raske til å dømme i denne saken, og de konkluderte med at Ramin-Osmundsen ikke burde fortsette i stillingen sin før all informasjon var på bordet, og før hun hadde fått ordentlig mulighet til å forsvare seg selv (Enli, 2011). Siv Jensen var en av kommentatorene som var klare på at hun burde trekke seg.

“Hun [Ramin-Osmundsen] har bare bidratt til å skape uklarheter om saken. Hun er svekket og avslører at hun ikke er skikket til å være statsråd.” (NTB, 2008b).

Da lovverket sa at Ramin-Osmundsen ikke hadde vært inhabil i ansettelsen av Hjort Kraby gikk mediene over til å kalle henne en løgner i stedet for. Mediefokuset var da på at hun hadde gjort moralske feil ved å ikke klargjøre for hele situasjonen med en gang. I ettertid har Ramin-Osmundsen sagt:

“At mediene jaget meg er ingen unnskyldning fra min side for at jeg håndterte saken galt. Men jeg ble omtalt som en skurk, og for første gang i mitt liv ble jeg angrepet som person, ikke på saklig grunnlag.

Jeg ble desavuert som menneske, avkledd. Alt som ble skrevet var et angrep på min integritet.”
(Fuglehaug, 2017).

Empirisk analyse

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere de hovedfunnene jeg sitter igjen med etter å ha presentert casene. Disse vil jeg så bruke til å svare på problemstillingen min, som er: Har kjønn noe å si for om ministre må gå av etter politiske skandaler.

Strengere dømt av media

Først ser vi at mediene har vært strenge gjennom å forhåndsdomme de to kvinnelige ministrene. De ble begge stemplet som uærlige og som løgnere tidlig i saken. Dette til tross for at de begge ble delvis frikjent senere, da det kom fram at det var Hagas mann som hadde ansvaret. Og at Ramin-Osmundsen ikke var inhabil i ansettelsen av nytt barneombud.

Sakene gjorde så omdømme deres ble ødelagt, og de ble sett på som løgnere. Det at de da må gå av viser at teorien om at velgerne vektlegger at kvinner må være ærlige er gjeldende. Man kan midlertidig ikke konkludere med at kjønnets deres var med på å avgjøre at de måtte gå av, ettersom at man ikke vet om de hadde måtte gå, dersom kjønnene var byttet om. Det er også vanskelig å konkludere med at dette er noe unikt i kvinnelige skandaler, uten å ha sammenlignet med noen mannlige skandaler.

Det kan hende at de begge hadde blitt sittende dersom de personlige forholdene deres var annerledes. Hagas helse var som nevnt den offisielle grunnen til at hun gikk av, og i tillegg hadde hun en døende far. Man kan ikke vite om hun hadde orket og klart å stå imot presset, for så å bli sittende som minister, dersom bakgrunnen var annerledes (Hornnes, 2013, s. 188).

Det å ikke oppleve støtte kan ha vært en medvirkende årsak til at Ramin-Osmundsen ikke orket å kjempe for posisjonen sin. Hun var relativt ny i både stillingen og partiet, og hadde derfor ikke et like stort støtteapparat som det mer erfarne politikere har. Flere av Arbeiderpartiets stortingsrepresentanter uttalte også offentlig at de hadde liten eller ingen

støtte til ministeren (Aftenposten, 2008). Man kan dog ikke trekke en konklusjon på at hun manglet støttespillere på grunn av kjønnet eller fartstiden hennes, ettersom at teorien sier at gamle allierte gjerne forholder seg tause under skandalisering prosesser, for å unngå å bli dratt med i dragsuget (Jenssen & Fladmoe, 2009, s. 35). Slike bakenforliggende årsaker kunne man sett mer på i en eventuell masteroppgave.

Noe som skiller Haga-saken fra Ramin-Osmundsens er at hun som nevnt ble dømt for noe mannen hennes hadde gjort. Dette kalles kvinners utstrakte ansvar. At Haga måtte gå av etter en relativ triviell og liten forseelse kan vise at kvinnelige ministre holdes ansvarlig etter strengere moralske krav (Hornnes, 2013, s. 234). Et utstrakt ansvar ser ut til å være gjeldende hos kvinner, og det kunne vært interessant å sett på lignende caser hos mannlige statsråder.

Likheten mellom casene var at det begge skandalene baserte seg på trivielle saker. Det at begge casene da utviklet seg til mediedrev svarer bra til teorien til Allern og Pollack om at trivielle saker blir mediedrev, fordi det er lettere å engasjere folk når man ikke trenger å ha mye forkunnskap, eller å sette seg inn i tunge saker.

Som nevnt i teorien blir kvinner lettere tatt i maktskandaler, der maktskandaler er definert som brudd på prosedyrer og andre regler under utøvelsen av politikk. Maktskandaler blir ofte sett på som verre enn andre typer skandaler (Midtbø, 2007, s. 25). Det at skandalene som kvinner blir tatt i oftere blir sett på som verre forseelser kan være med på å forklare hvorfor kvinner oftere må gå av enn menn.

Mediene sitt fokus på person

I saken rundt Ramin-Osmundsen kan vi se at kjønn spilte en rolle ved at mediene eksplisitt fokuserte på det i sin dekning. VG startet saken ved å ha overskriften "Erstattes av kvinne", før Dagbladet fortsatte med kjønnsfokuset i intervjuet sitt med det avtroppende barneombudet hvor de konkret spurte om hva Hjermand syntes om at han ble erstattet av en kvinne (Bongard, 2008; Lode, 2008).

Videre inneholdt deknningen til de forskjellige avisene referanser til at Ramin-Osmundsen var med i kvinnelige juristnettverk, og at hun var på venninnemiddager. Igjen kan man derfor se at det var et klart fokus på kjønn i deknningen til mediene. Det at mediene fokuserte så mye på privatlivet til Ramin-Osmundsen samsvarer bra med påstanden til Kleberg og Widestedt om at kvinner som blir tatt i skandaler blir kritisert som privatpersoner, og ikke som offentlige embetspersoner slik som menn (Kleberg & Widestedt, 2002, s. 92).

Et motargument mot at kjønn var sentral i kritikken mot Ramin-Osmundsen var at mediene også fokuserte på mange andre faktorer, som at hun var en del av den politiske eliten gjennom sin utdanning fra eliteuniversitetet Université Panthéon-Assas, at hun ikke hadde vokst opp i Norge, og at hun var en etnisk minoritet (Enli, 2009, s. 127).

Jeg vil derimot hevde at kjønn og forventninger til kvinner var sentralt i saken, ettersom at hovedpersonene Hjort Kraby og Ramin-Osmundsen begge var kvinner. Fokuset på kjønn ble også framhevet ved at mediene refererte til Valla-saken, som også var en skandale med to kvinner. Fokuset på kvinnenettverkets betydning i ansettelsen var som nevnt svært sentralt i saken (ibid.: s. 129).

Saken rundt Haga hadde også veldig fokus på person. Som nevnt var hovedfokuset til mediene at Haga hadde gjort noe ulovlig, for så å prøve å skjule det ved å ikke fortelle sannheten. Ettersom at skandalen var en personlig forseelse i en privat setting er det kanskje ikke så rart at hovedfokuset var på henne som person, selv om hovedfokusene til mediene burde ha vært på mannen hennes, som var han som hadde hovedansvaret.

Konklusjon

Når teorien sier at kvinnelige ministre går av oftere enn menn, tilsier det at det kan være grunnlag for å tro at det skjer kjønnsdiskriminering. Dette igjennom at kjønn noe å si for om ministre må gå av etter politiske skandaler.

Ut i fra analysen får man også grunnlag til å tro at kjønn har noe å si i politiske skandaler.

For det første (i) ser vi at Haga tar på seg skyld, og blir dømt for noe hun ikke hadde ansvar for. Det er dette Hornnes har kalt for kvinners utstrakte ansvar. For det andre (ii) ser vi at de begge ble dømt hardt for å lyve, og da spesielt siden dette bryter stereotypen om at kvinner er ærligere enn menn. For det tredje (iii) ser vi fra Ramin-Osmundsen-saken at mediene har et eksplisitt fokus på kjønn i det de skriver, som kommer fram i overskrifter, kommentarer og medias tilnærminger.

En annen mulig grunn til at kvinner oftere går av, som jeg ikke har sett på, kan være at kvinner rett og slett ikke anser den politiske posisjonen like viktig som det menn gjør, og derfor har lettere for å trekke seg heller enn å kjempe med nebb og klør for å beholde stillingen sin. Dette kan i hvert fall være en mulig årsak for at Haga ikke kjempet for sin posisjon, ettersom at hun allerede på forhånd av skandalen hadde bestemt seg for å ikke søke gjenvalg til stortinget, eller som leder av Senterpartiet (ABC Nyheter, 2008).

Det kan også tenkes at Ramin-Osmundsen ikke synes stillingen var verdt å kjempe for, og at hun heller ville ta hensyn til familien. Da Aftenposten spurte henne hvor mediene feilet grovest svarte hun at hun og familien ble overeksponert, før hun fulgte opp med at hun i ettertid søkte profesjonell hjelp hos en psykolog, for å slippe å belaste familien mer: “Jeg hadde påført familien min nok lidelse” (Fuglehaug, 2017).

I et så lite og selektert utvalg vil det være vanskelig å finne systematiske variasjoner, eller noe man kan generalisere til alle skandaler i Norge. Det er derfor viktig å påpeke at konklusjonen hviler på premisser. Jeg mener derimot at det er interessant det jeg har kommet fram til gjennom analysen, og at det er grunnlag for å se på dette videre.

Jeg mener at det kunne vært engasjerende å tatt dette temaet et steg videre, og sett på det i for eksempel en masteroppgave. Da ville det vært interessant å sett på flere skandalecaser for å se om man finner tydeligere tegn på kvinners, men også menns, utstrakte ansvar.

Det ville også vært interessant å se på hvordan kvinner forsvarer seg i forhold til menn, for å se på om dette har noen innvirkning på om de blir sittende eller ikke. Og helt til slutt ville det

være nyttig å hatt eksperimenter, samt sett på flere caser for å finne ut om det skjer en kjønnsdiskriminering av kvinnelige ministre under skandaler.

Referanser

ABC Nyheter. (2008, 11.04). Åslaug Haga går av som leder. *ABC Nyheter*. Hentet fra:
<https://www.abcnyheter.no/nyheter/2008/04/11/64527/aslaug-haga-gar-av-som-leder>

Aftenposten. (2008, 14.02.). AP-politikere har svekket tillit til Ramin-Osmundsen.
Aftenposten. Hentet fra:
<https://www.aftenposten.no/norge/i/rW2xR/Ap-politikere-har-svekket-tillit-til-Ramin-Osmundsen>

Allern, S., Kantola, A., Pollack, E. & Blach-Ørsten, M. (2012). Increased Scandalization. Nordic Political Scandals 1980-2012. I Allern, S. & Pollack, E. (red). *Scandalous! The Mediated Construction of Political Scandals in Four Nordic Countries*. Gøteborg: Nordicom

Allern, S. & Pollack, E. (2009). Den mediale skandalen. I Allern, S. og Pollack, E. (red.). *Skandalenes markeds plass. Politikk moral og mediedrev*. Bergen: Fagbokforlaget

Allern, S. & Pollack, E. (2009). Skandalenes markeds plass. I Allern, S. og Pollack, E. (red.). *Skandalenes markeds plass. Politikk moral og mediedrev*. Bergen: Fagbokforlaget

Allern, S. & Pollack, E. (2012). Mediated Scandals. I Allern, S. & Pollack, E. (red). *Scandalous! The Mediated Construction of Political Scandals in Four Nordic Countries*. Gøteborg: Nordicom

Andersen, M. A. (2008, 12.02.). - Ramin-Osmundsen bør vurdere sin stilling. *VG*. Hentet fra:
https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/zdvKr/ramin-osmundsen-boer-vurdere-sin-stilling?utm_source=inline-teaser-bottom&utm_content=PkkJ0

Andersen, S. S. (1997). *Case-studier og generalisering: forskningsstrategi og design*. Bergen: Fagbokforbundet

Bongard, T. (2008, 08.02). Erstattet av Kvinne. *VG*. Hentet fra:
<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/lpBBy/erstattes-av-kvinne>

Dalsegg, A. (2008). Åslog Haga bygde ulovlig brygge. *Dagbladet*. Hentet fra:
<https://www.dagbladet.no/nyheter/aslog-haga-bygde-ulovlig-brygge/66485141>

Enli, G. (2009). “-Statsråd, du lyver!” I Allern, S. og Pollack, E. (red.). *Skandalenes markeds plass. Politikk moral og mediedrev*. Bergen: Fagbokforlaget

Enli, G. (2011). Ramin-Osmundsen går av - Historien om en politisk skandale. *Norsk medietidsskrift*, volum 18 (2), s. 120-139. <https://www.idunn.no/nmt/2011/02/art09>

Ertzeid, H. (2008). Bygget ulovlig brygge. *Aftenposten*. Hentet fra:
<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/O3ezk/Bygget-ulovlig-brygge>

Fossan, E. W. (2008). Sakene som felte Haga. *Aftenposten*. Hentet fra:
<https://www.aftenposten.no/norge/i/m18jO/Sakene-som-felte-Haga>

Fuglehaug, W. (2017, 27.09). Manuela Ramin-Osmundsen: - Det rammet meg hardest å bli kalt en løgner. *Aftenposten*. Hentet fra:
<https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/16xL7/Manuela-Ramin-Osmundsen--Det-rammet-meg-hardest-a-bli-kalt-en-logner>

Hegvik, G. K., Nielsen, A. (2008). Åslog Haga bygget ulovlig brygge. *VG*. Hentet fra:
<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/0M6Wg/aaslog-haga-bygget-ulovlig-brygge>

Hinerman, S. & Lull, J. (1997). *Media Scandals: morality and desire in the popular culture marketplace*. New York: Columbia University Press

Hornnes, E. S. (2013). Når kvinner må si unnskyld...: Medierte skandaler, kvinnelige politikere og retoriske forsvarsstrategier (Doktoravhandling). Universitetet i Oslo, Oslo.

Jenssen, A. T. & Fladmoe, A. (2009). Ti bud for den som vil skandalisere. I Allern, S. & Pollack, E. (red.). *Skandalenes markeds plass. Politikk, moral og mediedrev*. Bergen: Fagbokforlaget

Kleberg, M. & Widestedt, K. (2002). Ledere i blåsvæder - mediernas privatisering av kvinner. I Hvitfelt, H. & Karvonen, L. (red.). *Den personliga politiken*. Sundvall: demokratiinstituttet

Midtbø, T. (2007). *Skandaler i norsk politikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Lode, V. (2008, 07.02). Det nye barneombudet blir en kvinne. *Dagbladet*. Hentet fra: <https://www.dagbladet.no/nyheter/det-nye-barneombudet-blir-en-kvinne/66437785>

Ludt, Ø. (2009). Jens Stoltenbergs regjering er en av de mest skandalebefengte i historien. *Nettavisen*. Hentet fra: <https://www.nettavisen.no/nyheter/regjeringens-skandaleliste/2605852.html>

Lødemel, N. (2008, 13.02). Dette har skjedd i barneombudssaken. *Aftenposten*. Hentet fra: <https://www.aftenposten.no/norge/i/m12m4/Dette-har-skjedd-i-barneombudssaken>

Midtbø, T. (2008) *Skandaler i norsk politikk*. Oslo: Universitetsforlaget

Mral, B. (2009). A Womanization of Public Discourse? Reflections on Rhetorical Strategies used by Swedish Female Politicians. I: Mral, B., Salazar, P.J. & Borg, N. (Red.). *Women's rhetoric: argumentative strategies of women in public life: Sweden & South Africa*. Åstorp: Retorikförlaget.

NTB. (2008a). Jakten på Haga er kjønnsdiskriminerende. *Stavanger Aftenblad*. Hentet fra: <https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/p9R8w/--Jakten-pa-Haga-er-kjonnsdiskriminerende>

NTB. (2008b, 12.02). - Prosessen har vært uryddig. *Adresseavisa*. Hentet fra:

<https://www.adressa.no/nyheter/innenriks/article1028426.ece>

Rusaanes, K. (2014). Åslaug Haga. *Norske biografiske leksikon*. Hentet fra:

https://nbl.snl.no/%C3%85slaug_Haga

Rygge, S. S. (2009, 11. 03). Den besværlige sannheten. *Moss avis*, s. 26.

Smith, M. (2008, 13.02). Denne kafeen er et av møtestedene til Manuela Ramin-Osmundsen, Ida Hjort Kraby og de andre kvinnelige toppjuristene. *Nettavisen*. Hentet fra:

<https://www.nettavisen.no/nyheter/innenriks/har-kjent-hverandre-i-20-ar/1598228.html>

Stoltenberg, J. (2016). *Min historie*. Sverige: Gyldendal.

Stortinget. (2018, 13.05). Kvinner på Stortinget. Hentet fra:

<https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Historikk/Kvinner-paa-Stortinget/>

Sørbø, J. I. (2008, 26. september). Medias Valdsmonopol. *Stavanger Aftenblad*, s. 8

Thompson, J. B. (2000). *Political Scandal: Power and Visibility in the Media age*.

Cambridge: Polity Press

Tjora, A. (2013). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2. utg).. Oslo: Gyldendal

Akademisk

Yin, R. K. (2009). *Case study research: Design and Methods*. Thousand Oaks. California:

Sage

VG. (2008, 12.06). Her er hele Hagas følelseladde innlegg. *VG*. Hentet fra:

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/0M6gA/her-er-hele-hagas-foeelsesladede-innlegg>

Wiker, L. J. (2008). Bøtelagt for ulovlig brygge på hytta. *Nationen*. Hentet fra:
<https://www.nationen.no/article/botelagt-for-ulovlig-brygge-pa-hytta/>